

HOE EEN ENGELSCH NATUURONDERZOEKER OVER DE WERKING VAN HET KULTUURSTELSEL OORDEELT.

Bij de zeer verschillende oordeelvellingen over den invloed van het kultuurstelsel op de inboorlingen van den Oost-Indischen archipel, kan het niet onbelangrijk geacht worden het oordeel te vernemen van iemand, die door zijn langdurig verblijf in verschillende gedeelten van Oostindië en op de Moluksche eilanden wel bevoegd is daarover te spreken en die bovendien als Engelschman en reizend natuuronderzoeker op een geheel onzijdig standpunt staat.

Wij bedoelen den beroemden A. R. WALLACE, die verscheidene jaren aldaar heeft rondgereisd, denzelfden, wiens naam met dien van DARWIN verbonden zal blijven aan den nieuwen vorm der ontwikkelingshypothese, die, hoe men ook over hare meerdere of mindere gegrondheid oordeelen moge, evenzeer getuigt van de veelzijdige kennis harer grondleggers als van hunne wijsgeerige opvatting der feiten.

Op den 24 Januarij j.l. hield WALLACE (z. *Natural History Review*, 1865, April, p. 275) in eene vergadering van het ethnologisch genootschap te Londen eene voordragt: *Over den vooruitgang van de beschaving in Noordelijk Celebes*.

„Tot voor een betrekkelijk korten tijd, — zeide hij — bestond de bevolking aldaar geheel uit wilden, en nog leven personen, die zich eenen toestand herinneren, gelijk aan dien, waarvan de schrijvers der zestiende en zeventiende eeuw gewagen.” Na daarop in korte trekken het kultuurstelsel en den daaronder verbeterden toestand der bevolking geschetst te hebben, vervolgt hij aldus:

„Deze koffij-plantages werden tot stand gebracht door het Hollandsche gouvernement voor een belangrijk voorschot zoowel aan kapitaal als aan kennis; wegen zijn aangelegd en scholen voor het volk zijn mildelijk opgericht; en indien nu het gouvernement daarvoor in plaats het monopolie eischt van het produkt, als de meest oeconomische en minst drukkende wijze van belasting, wat regt hebben wij dan om daartegen te schreeuwen, wij die de zoutbelasting en het opium-monopolie in Indië handhaven, welke geen van beiden kunnen gezegd worden iets te hebben bijgedragen om het volk tot een hooger standpunt van beschaving te verheffen, hetgeen deze koffij-kultuur wel gedaan heeft.

„Er is groote wijsheid in, een nog onbeschaafd volk gedurende eenigen tijd als kinderen te behandelen, onder een stelsel van gematigde voogdij, en het is inderdaad voor hun eigen behoud noodig hen eerst op te voeden en te beschermen, alvorens hen bloot te stellen aan de volle aanraking met de hen door rijkdom en veerkracht overtreffende beschaafde Europeanen.”

Wij bevelen deze woorden van den helderzienden en diep denkenden natuuronderzoeker ter overweging aan allen, die meenen, dat er volstrekt geen gevaar bestaat in het toepassen der voor onze westersche beschaving geldige beginselen op oostersche toestanden.

Hg.